

Maria Biolik

Nazwy wód płynących na Warmii i Mazurach powiązane etymologicznie z wyrazem "młyn", niem. "Mühle"

Prace Językoznawcze 17/2, 5-19

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ARTYKUŁY

Maria Biolik
Olsztyn

Nazwy wód płynących na Warmii i Mazurach powiązane etymologicznie z wyrazem *młyn*, niem. *Mühle*

Water mills in the naming in the region of Warmia and Mazury

This work elaborates on Polish and German water names connected with the word *młyn* – mill – ger. *Mühle*.

Słowa kluczowe: onomastyka, nazwy wodne, młyn, słowotwórstwo, nazwy niemieckie, nazwy polskie

Key words: onomastics, water names, mill, German names, Polish names

1. Wprowadzenie

Początkowo młyny wodne służyły wyłącznie do mielenia zboża, ale z czasem stawiano także tartaki, cegielnie, folusze oraz tzw. hamernie (kuźnice), w których wytapiano rudy żelaza, wykorzystując do napędu maszyn energię spiętrzonej wody spadającej na młyńskie koła. Młyny lokalizowano w pobliżu jezior, nad brzegami rzek i strumieni. Aby doprowadzić do nich wodę, kopano rowy, kanały i stawy, sypano groble i wały ziemne. Na Warmii i Mazurach najbardziej popularne były młyny wodne, ale oprócz nich budowano także wiatraki.

Obsługą młynów trudnili się młynarze, którzy cieszyli się w swoim środowisku dużym szacunkiem. Dziś czynne młyny wodne należą do rzadkości. O ich dawnym rozmieszczeniu świadczą jedynie terenowe nazwy własne: strumieni, kanałów, jezior, stawów oraz innych obiektów terenowych¹.

Celem artykułu jest ukazanie polskich i niemieckich nazw wodnych powiązanych etymologicznie z polskim wyrazem *młyn* i jego derywatami oraz z niemieckim wyrazem *Mühle*. Przedstawione w artykule nazwy mają już najczęściej

¹ Por. M. Biolik: *Młyny wodne i wiatraki w nazwach obiektów terenowych na Warmii i Mazurach*. „Prace Językoznawcze” 2011. T. XIII, s. 19–32.

charakter historyczny. Wskazują jednak nadal, gdzie dawniej na tym terenie wykorzystywano energię spiętrzonej wody do napędu maszyn, rozwijając gospodarkę opartą na podstawach ekologicznych.

Wyraz *młyn* jest definiowany w języku polskim jako „zakład z urządzeniami do mielenia i przerabiania zboża na mąkę, kaszę itp., poruszany mechanicznie, także ręcznie lub siłą wiatru, wody” (SJP.Dor. IV: 769); „maszyna do mielenia zboża, tarcia na proch ciał niektórych, wyciskania soku i.t.p.” (SWil. 672).

Do grupy wyrazów pospolitych tworzących na tym terenie toponimy związane z polskim wyrazem *młyn* należą takie derywaty, jak: przymiotnik *młyński*, rzeczowniki: *młynówka*, *młynarka*. Przymiotnik *młyński* „dotyczący młyna, należący do młyna, używany we młynie” (SJP.Dor. IV: 772) został utworzony za pomocą sufiksu *-ski*, który dodano do rzeczownika *młyn*. Rzeczownik *młynówka* „specjalnie przekopana odnoga rzeki, strumienia, stawu itp. doprowadzająca wodę na koła młyńskie” (SJP.Dor. IV: 772) utworzono za pomocą złożonego sufiksu *-ów-ka* dodanego do wyrazu *młyn*. Derywat *młynarka* w języku ogólnopolskim jest nazwą żeńską, utworzoną za pomocą sufiksu *-ka* od rzeczownika *młynarz*, w znaczeniu „kobieta zajmująca się mieleniem zboża w młynie; właścicielka młyna, żona młynarza” (SJP.Dor. IV: 770). Wyraz *młynarka* w toponimii Warmii i Mazur używany był w znaczeniu „rów doprowadzający wodę do młyna”; jako derywat został utworzony za pomocą suf. *-arka* dodanego do rzeczownika *młyn*. Jak widać, liczba wyrazów pospolitych tworzących gniazdo słowotwórcze związane z wyrazem *młyn*, które wykorzystano w toponimii do tworzenia wodnych nazw własnych, jest uboga, ale posłużyły one do nazwania wielu obiektów.

Materiał badawczy analizowany w artykule obejmuje łącznie 67 polskich i niemieckich nazw małych obiektów wodnych. Nazwy te nie były dotychczas przedmiotem analiz onomastycznych. Większość z nich (43) to nazwy niemieckie, zapisane pod koniec XIX i w czterech pierwszych dziesięcioleciach XX w. na niemieckich mapach topograficznych lub w zbiorach toponimów Gustawa Leydinga. Wszystkie nazwy niemieckie miały charakter urzędowy. Nazwy polskie (24) to nazwy potoczne używane przez mieszkańców wsi, zapisane w okresie międzywojennym przez G. Leydinga lub utrwalone w materiałach zgromadzonych do hydronimii Wisły i podziału hydrograficznego Polski.

Część niemieckich nazw cieków wodnych, związanych z niem. *Mühle*, miała dokładne polskie odpowiedniki w postaci kalek, np.:

Altkamper Mühlenfliess – *Kępska Młynówka*,
Marwitzer Mühlenfliess – *Marwicka Młynówka*,
Mühlenfliess – *Młyńska Struga*,
Mühlen Graben – *Młyński Rów*.

Na Warmii i Mazurach były także obiekty, które miały nazwy niemieckie związane z niem. *Mühle* i polskie o zupełnie innej motywacji, np.:

Arnsteiner Mühlenfliess – Głębczka,
Bartkammer Mühlenfliess – Pasięcka Struga,
Döberner Mühlenfliess, Mühlenfliess – Dobrska Struga,
Eisermühl Kanal – Staświńska Struga lub Staświński Kanal,
Engelsteiner Mühlenfliess – Staświnka lub Węgielszyńska Struga,
Mühlen Fliess – Dobownica albo Dobowska Struga,
Mühlen Graben – Pakoszanka,
Mühlenfliess – Głomieńska Struga,
Mühlenfliess – Ławka,
Mühlenfliess – Wieprzek,
Mühlenfliess – Trojańska Struga lub Wrzesinka,
Mühlenfliess – Lubomińska Struga,
Walkmühlen Bach – Jesionówka.

Nie wszystkie nazwy niemieckie miały w pierwszych czterech dziesięcioleciach XX w. swoje polskie odpowiedniki. Nie miały nazw polskich strumienie takie jak: *Mühlen Bach* (2), *Mühlen Fliess* (3), płynące przez tereny, na których dominowało osadnictwo niemieckie.

Budowa młynów nad brzegami rzeczek i strumieni stała się przyczyną zmian nazewniczych w hydronimii. Zanikały stare, niemotywowane i być może nieużywane nazwy staropruskie i nazwy polskie małych obiektów wodnych. Tworzono nazwy nowe, związane z budowanymi obiektami. Do grupy nowych nazw na terenie dawnych Prus Wschodnich należy zaliczyć nazwy niemieckie tworzone modelowo od wyrazu niem. *Mühle* i niemieckiej nazwy miejscowości z morfemem *-er*, np. *Engelsteiner Mühlenfliess*, pol. *Węgielszyńska Struga*, por. nazwę wsi *Engelstein* dziś *Węgielsztyn* (Rospond 1951: 476). Rzeczka dawniej nosiła nazwę *Staringhe* (1380), ale była nazywana także *Staświnką*. Nową nazwę niem. *Juchaer Mühlenfliess, Fliessdorfer Mühlenbach* otrzymał strumień mający wcześniej nazwę polską *Młyńska Struga*, niem. *Mühle Fl.*, a dawniej jeszcze nazwę: *Hensel* (1477).

Nową nazwę polską *Młyńska Struga* i nową nazwę niem. *Wusener Bach*, którą potem zmieniono na *Krickhauser Beek* otrzymał strumień w dorzeczu rzeki Pasłęki, zapisywany w XIV w. jako *Ruberc* (1322), *Rubirge* (1323), potem *Bach fl, Beek Bach*. Podobnie, po zbudowaniu młyna, nazwą *Mühlen Fliess* ochrzczono strumień w dorzeczu Łyny, dziś *Suńka*, a dawniej: *Suna* (1318), *Kastenfliess* (1595), *Zaunfliess* (1899). Nową nazwę niem. *Mühlen Graben* otrzymał także strumień *Jagora* w dorzeczu Pasłęki, zapisany dawniej jako *Jagoris* (1312).

Budowę młyna można motywować także zmiany innych nazw, np. nazwy niemieckiej *Fischgraben* na nazwę *Mühlen Graben*, dawniej *Trumpin* (1320), którą G. Leyding zapisał jako rzeka *Krótkka* lub *Trumpina*. Ta ostatnia nazwa jest

polską adaptację nazwy staropruskiej (por. niżej). Nazwę strumienia *Drawingfliess*, dziś *Bajdycka Młynówka* zmieniono na *Rosenorter Mühlenfliess*, potem na *Mühlenfliess*. Niemiecką nazwę strumienia *Szittkehmer Fluss* zmieniono na *Szittkehmer Mühlenfliess*, a kiedy w okresie hitlerowskim nazwę wsi *Szittkehmen* zmieniono na *Wehrkirchen*, strumień nazwano: *Wehrkirchener Mühlenfliess*.

Po wybudowaniu młyna nazwę niem. *Mühlenfliess* nadano rzeczce *Kirsna* w dorzeczu Łyny, rzeczce *Ławka* przy wsi Żardeniki, dawniej *Laukappe* (1321), rzeczce *Streck fl.* (1576), dziś *Lubomińska Struga*, rzeczce zapisywanej jako *das Swenteynen vlis* (1351) w dorzeczu Pasłęki przy Guzowym Młynie, dziś *Świątajńska Młynówka* lub *Młynarka*.

Powstawały też nowe nazwy polskie i tak *Baldzka Struga* przepływająca przez *Baldzki Młyn* została nazwana *Młyńską Strugą* (lud. 1930), a rzeczkę *Drawing* nazwano *Bajdycką Młynówką*.

2. Nazwy polskie (24)

Typologia polskich nazw wodnych, uwzględniająca kryteria strukturalno-gramatyczne, pozwala wydzielić wśród nich nazwy proste, niederywowane, utworzone w wyniku onimizacji podanych wyżej wyrazów pospolitych oraz nazwy komponowane.

Wszystkie nazwy polskie zaliczone do grupy nazw niederywowanych są równe wyrazom *młynówka*: *Młynówka* (3) i *młynarka*: *Młynarka*.

Polskie nazwy komponowane to zestawienia słowotwórcze, w których:

1) człon pierwszy jest przymiotnikiem utworzonym od nazwy miejscowości, przy której dany obiekt leży, a drugi jest rzeczownikiem hydrograficznym (5 nazw): *Bajdycka Młynówka*, *Górowska Młynówka*, *Kępska Młynówka*, *Marwicka Młynówka*, *Świątajńska Młynówka*;

2) człon pierwszy został utworzony od przymiotnika *młyński*, a drugi został ponowiony od nazwy sąsiedniego strumienia (1 nazwa): *Młyńska Dzierżgoń*;

3) człon pierwszy został utworzony od przymiotnika *młyński*, a drugi jest rzeczownikiem hydrograficznym *struga* (14 nazw): *Młyńska Struga* (8), *rów*: *Młyński Rów* (4), *kanal*: *Młyński Kanał*, *potok*: *Młyński Potok*.

3. Nazwy niemieckie (43)

Wszystkie niemieckie nazwy wodne cieków utworzone od niem. *Mühle* na Warmii i Mazurach to typowe dla toponimii niemieckiej nazwy komponowane. Ze względu na sposób połączenia pierwszego członu z drugim są to zestawienia słowotwórcze i zrosty, w których pierwszy człon rzeczownikowy *Mühle* występuje w formie dopełniacza deklinacji słabej: *Mühlenfliess*, *Mühlenbach*,

Mühlengraben, a drugi człon ma charakter apelatywny, równy niemieckim wyrazom: *Bach, Fliess, Graben, Kanal*.

Są to nazwy komponowane, w których:

1) człon pierwszy jest przymiotnikiem utworzonym od niemieckiej nazwy miejscowości, a drugi jest równy rzeczownikom niemieckim *Mühlenfliess, Mühlengraben* oraz *Bach* (15 nazw): *Altkamper Mühlenfliess, Angerauer Mühlengraben, Arnsteiner Mühlenfliess, Barthensches Mühlenfliess, Bartkammer Mühlenfliess, Döberner Mühlenfliess, Engelsteiner Mühlenfliess, Fliessdorfer Mühlengraben, Juchaer Mühlenfliess, Marwitzer Mühlenfliess, Pasenheimer Mühlenfliess, Rafalker Mühlengraben, Rosenorter Mühlenfliess, Walkmühlen Bach, Wehrkirchener Mühlenfliess*;

2) człon pierwszy jest przymiotnikiem utworzonym od niemieckiej nazwy miejscowości, a drugi został ponowiony od nazwy innego strumienia (1 nazwa): *Neumühler Sorge*;

3) człon pierwszy jest równy niemieckiej nazwie osady motywowanej nazwą młyna, drugi równy niem. *Kanal* ‘kanał’ (1 nazwa): *Eisermühl Kanal*;

4) człon pierwszy to rzeczownik *Mühle* w dopełniaczu odmiany słabej, drugi jest równy niemieckim rzeczownikom hydrograficznym: *Fliess, Kanal, Graben, Bach* (26 nazw): *Mühlen Kanal, Mühlenfliess* (11), *Mühlen Fliess* (4), *Mühlengraben* (4), *Mühlen Graben* (4), *Mühlen Bach* (2), w jednej nazwie rozszerzony dodatkowo przymiotnikiem wskazującym na wielkość obiektu: *Grosser Mühlen Graben* (1).

4. Wykaz nazw

Hasłem w wykazie jest najstarsza zaświadczona polska lub niemiecka nazwa związana z wyrazem *młyn*, niem. *Mühle*. Jeżeli jest to nazwa niemiecka, to obok hasła podano nazwę współczesną, jeżeli taka nazwa występuje. W dalszej kolejności podano określenie hydrograficzne i lokalizację obiektu oraz poświadczenia nazwy z podaniem źródła zapisu i wyjaśnienie jej budowy.

Arnsteiner Mühlenfliess, dziś Głębozka, strumyk – płynie z Jeziora Głębokiego do strumyka Stradyk i Zalewu Wiślanego, powiat Braniewo: ok. 1940 *Arnsteiner Mühlenfliess*, 1959 *Głębozka* (Leyding 1959: 70) – nazwa niem. *Arnsteiner Mühlenfliess*, w formie zestawienia słowotwórczego z pierwszym członem przymiotnikowym od niem. nazwy wsi *Arnstein*, pol. *Jarzeń* (Rospond 1951: 429), por. 1576 *Arnstein* (Hennenberg 3), ok. 1790 *Ahrenstein* (Str. X), 1820 *Arenstein* (Wald. 118), 1964 *Jarzeń* (Mp. 25) i drugim członem niem. *Mühlenfliess*. Człon niem. *Mühlenfliess* jest zrostem z pierwszym członem od niem. *Mühle* i drugim od niem. *Fliess* ‘rzeczka’. Nazwa pol. *Głębozka* została utworzona od przymiotnika *głęboki* za pomocą sufiksu *-ka* (Biolik 1989: 15).

Barthensches Mühlenfliess, strumyk, prawy dopływ rzeki Liwny dopływu rzeki Guber w pobliżu wsi Barten, dziś Barciany, powiat Kętrzyn: 1576 *Barthensches Mühlen Fl.* (Hennenberg 1); 1629 *Barthensches Mühlen Flies* (Hennenberg 2); ok. 1790 *Barthensches Mühlenflies* (Srt. X); 1881 *Bartener Mühlenflies* (Benecke 231) – nazwa niem., jest to zestawienie słowotwórcze z pierwszym członem przymiotnikowym od niemieckiej nazwy wsi *Barten* i drugim członem od niem. zrostu *Mühlenflies*, jak wyżej (Biolik 1996: 21).

Bartkammer Mühlenfliess, dziś PasiECKa Struga, strumyk, prawy dopływ Elszki dopływu jez. Drużno, płynie w pobliżu wsi PasiEki na granicy powiatu elbląskiego, pow. Pasłęk: 1924 *Bartkammer Mühlenfliess* (TK 100/KE); 1926, 1939 *Bartkammer Mühlenfliess*, 1959 *PasiECKa Struga* (Leyding 1959: 257) – nazwa niem., zestawienie słowotwórcze z pierwszym członem w formie przymiotnika utworzonego od niem. nazwy wsi *Bartkamm*, dziś *PasiEki* i drugim członem równym niem. *Mühlenfliess*, jak wyżej. Nazwa wsi: ok. 1790 *Bartkam* (Srt X), 1888 *do wsi Bartkam* (SG. II 662) to zapewne niemiecka substytucja nazwy staropruskiej: **Bart-keimis*, por. stpr. nazwy osobowe: *Bartiko*, *Bartucke*, *Barthusch* i inne (Trautmann 1974: 17) i stpr. *kaimis* ‘wieś’. Staropruski człon *-kaimis* ‘wieś’ był najczęściej zapisywany w dokumentach historycznych jako: *-kajmy* / *-kiejmy* / *-kajny* (Biolik 1999: 113-114).

Döberner Mühlenfliess, pol. Dobrska Struga, strumyk, lewy dopływ rzeki PasłEki, płynie przez wieś Dobre, powiat Pasłęk: 1926 *Mühlen Fliess* (TK 100/28E), ok. 1940 *Döberner Mühlenfliess*, 1947 nazw ludowa *Dobrska Struga* (Leyding 1959: 258) – nazwa niem. *Döberner Mühlenfliess* jest zestawieniem słowotwórczym z przymiotnika od niem. nazwy wsi *Döbern*, dziś *Dobry*, por. 1354 *in Dobrin* (PU V 15), 1378 *Doberin*, 1411–1419 *Dabrin* (Gerullis 29), ok. 1790 *Döbern* (Srt. X), 1881, *Dobry*, niem. *Doeborn* (SG II 81) i niem. *Mühlenfliess*, por. wyżej.

Eisermühl Kanal, pol. Staświnka, kanał, dopływ jez. Wojnowo, odwadnia Staświńskie Łąki, powiat Giżycko: 1882 *Staświn* (Kętrzyński 1882: 489), 1928 *Stasswinner Kanal*, 1929 nazwa ludowa *Staświńska Struga*, *Staświński Kanal*, 1938, 1940 *Eisermühl Kanal*, 1959 *Staświnka* (Leyding 1959: 85) – nazwa niem., zestawienie słowotwórcze z pierwszym członem równym niemieckiej nazwie miejscowej *Eisermühl*, dziś Staświny, por. 1951 *Eisermühl*, *Stasswinnen* – *Staświny* (Rospond 1951: 474) i drugim od niemieckiego *Kanal* ‘kanał’. Nazwę polską *Staświnka* utworzono sufiksem *-ka* dodanym do nazwy wsi *Staświny*.

Engelsteiner Mühlenfliess, dziś Węgielsztyńska Struga, prawy dopływ strumyka BłEdawy, czyli Gui, dopływu jeziora Oświn, powiat Węgorzewo: 1380 *Staringhe*, 1930 lud. *Wegelsztyńska Struga*, ok. 1940 *Engelsteiner Mühlenfliess* (Leyding 1959: 365) – nazwa niem. *Engelsteiner Mühlenfliess* jest zestawieniem słowotwórczym z przymiotnika od nazwy wsi niem. *Engelstein*, dziś *Wegelsztyn* i członu *Mühlenfliess*, jak wyżej. Polska nazwa wsi *Węgielsztyn* jest adaptacją

fonetyczną nazwy niemieckiej, por. 1406 *Engelstein* (Kętrzyński 1882: 527), 1484 *ville Engelsteyn* (SRW 378), ok. 1790 *Engelstein* (Srt XII), 1881 *Engelstein* niem. – *Węgielsztyn* (SG II 354).

Górowska Młynówka, strumyk, lewy dopływ strumyka Kamiennej w dorzeczu Elmy lewego dopływu Łyny, gmina Górowo Iławeckie: 1928 *Mühlenfliess*, 1959 *Górowska Młynówka* (Leyding 1959: 103) – nazwa w formie zestawienia z pierwszym członem przymiotnikowym od nazwy *Górowo* i drugim od rzeczownika *młynówka* (Biolik 1987: 73). Nazwa niem. *Mühlenfliess*, jak wyżej.

Kępska Młynówka, strumyk, prawy dopływ strumyka Sajny, płynie blisko wsi Kępa Tolnicka, gmina Reszel: 1899 *Altkamper Mühlenfliess*, 1959 *Kępska Młynówka* (Leyding 1959: 300) – nazwa polska *Kępska Młynówka* jest zestawieniem z pierwszym członem w formie przymiotnika od nazwy wsi *Kępa* i drugim członem od rzeczownika *młynówka*. Nazwa niem. *Altkamper Mühlenfliess* jest zestawieniem z pierwszym członem przym. od niem. nazwy wsi *Altkamp* i członu *Mühlenfliess*, jak wyżej. Nazwa wsi *Altkamp* jest adaptacją nazwy staropruskiej **Alde-kaim-*, por. stpr. nazwy osobowe: *Aldegut*, *Aldewisse* (Trautmann 12) i stpr. *kaimis* ‘wieś’. Por. zapisy nazwy wsi: 1395 *villarum Adekamp* (CDW III: 273, nr 297), 1615 *Gros Adekaim*, *Klein Adekaim* (RŁWrm. 278).

Marwicka Młynówka, strumyk, prawy dopływ strumienia Brzeźnica, dopływu jez. Drużno, powiat Pasłęk: 1924 *Marwitzer Mühlenfliess* (TK 100/KE); 1939 *Marwitzer Mühlenfliess*, 1959 *Marwicka Młynówka* (Leyding 1959: 263); 1964 *Marwicka Młynówka* (Mp. 25-Elb. 6); 1983 *Marwicka Młynówka* (PHP. I 782) – nazwa polska *Marwicka Młynówka* jest zestawieniem słowotwórczym z pierwszym członem w formie przymiotnika od nazwy wsi *Marwica* i drugim członem od rzeczownika *młynówka*. Nazwa niem. *Marwitzer Mühlenfliess* zawiera niem. przymiotnik od niem. nazwy wsi *Marwitz* dziś *Marwica* i drugi człon *Mühlenfliess*, jak wyżej. Nazwę wsi *Marwica* należy zaliczyć do nazw polskich, por. zapisy: 1303 *in Marewicz* (PU I 490, nr 793), 1312 *daz sint dy Marwicz* (PU II 53, nr 85), ok. 1790 *Gr. Marwitz* (Srt X), 1951 *Marwica*, niem. *Marwitz* (Rospond 1951: 184), przystosowanych fonetycznie do języka niemieckiego.

Młynówka, strumyk, lewy dopływ rzeki Węgorapy, płynie koło wsi Zabrod Wielki, powiat Węgorzewo: 1923 *Mühlengraben* (TK 25/1697); 1928 *Mühlengraben*, *Angerauer Mühlengraben*, 1947 lud. *Młyński Rów*, 1959 *Młynówka* (Leyding 1959: 373) – nazwa polska *Młynówka*, jak wyżej. Nazwa *Młyński Rów* to zestawienie z pierwszym członem od przymiotnika *młyński* i drugim od rzeczownika *rów*. Nazwa niem. *Mühlengraben* jest dokładnym odpowiednikiem nazwy polskiej *Młyński Rów*. Nazwa niem. *Angerauer Mühlengraben* jest zestawieniem z pierwszym członem przymiotnikowym od nazwy wsi *Angerau*, pol. *Węgorzyn* (Rospond 1951: 428) i drugim członem od niem. *Mühlengraben*, por. *Mühle* i *Graben* ‘rów’. Por. zapisy nazwy wsi Angerau: 1785 *Angerau zu Dombrowken* (Goldbeck II 7); ok. 1790 *Angerau* (Srt. XII).

Młynówka, strumyk, prawy dopływ rzeki Liwy w pobliżu miasta Prabuty, gmina Susz: 1959 *Młynówka* (Leyding 1959: 329) – nazwa polska od rzecz. *młynówka*.

Młynówka, strumień, prawy dopływ strumienia Kirsny, dopływu Łyny: 1981 *Młynówka* (Biolik1987: 148) – nazwa polska, jak wyżej.

Młyńska Dzierzgoń, strumyk, lewy dopływ rzeki Dzierzgoń, dopływu jez. Drużno, powiat Morąg: 1926, 1939 *Neumühler Sorge*, 1947 *Młyńska Dzierzgoń* (Leyding 1959: 147) – nazwa *Młyńska Dzierzgoń* to zestawienie z pierwszym członem od przymiotnika *młyński* i drugim ponowionym od nazwy rzeki *Dzierzgoń*. Nazwa niem. *Neumühler Sorge* jest zestawieniem z przymiotnika od nazwy młyna *Neumühl* i niem. nazwy rzeki *Sorge*, dziś *Dzierzgoń*. Nazwa *Sorge* jest pochodzenia staropruskiego, por. 1290 *in flumine Sirgun* (CDW II: 25, nr 21) (Biolik 1989: 10–11).

Młyńska Struga, strumyk, dopływ Jeziora Łajskiego, płynie w miejscu po dawnym *Baldzkim Młynie*, powiat Nidzica: 1930 lud. *Młyńska Struga*, 1959 *Baldzka Struga* (Leyding 1959: 196); 1980 *Baldzka Struga* (Biolik 1996: 20) – nazwa *Młyńska Struga* jest zestawieniem z pierwszym członem od przymiotnika *młyński* i drugim członem od rzeczownika *struga*. Nazwa *Baldzka Struga* to zestawienie z pierwszym członem w formie przymiotnika od nazwy wsi *Baldy* i drugim od rzecz. *struga*.

Młyńska Struga, strumyk łączący jezioro Rekaty z jez. Jędzelewo, powiat Ełk: 1477 *Hensel* (Barkowski 188); 1914 *Mühlen Fl.* (TK Olecko); 1928 *Młyńska Struga* (Leyding 1959: 23); ok. 1940 *Juchaer Mühlenfliess*, *Fliessdorfer Mühlenbach* (Leyding 1959: 23) – nazwa zestawiona z pierwszym członem od przymiotnika *młyński* i drugim od rzeczownika *struga*. Niem. *Juchaer Mühlenfliess* z pierwszym członem w formie przymiotnika od niem. nazwy wsi *Alt Jucha* dziś Stare Juchy: 1461 *Alt-Jucha* (Kętrzyński 1882: 498), ok. 1550 *Juchi* (CDW III 402), ok. 1790 *alt Jucha* (Srt. XVIII), 1882 *St. Juchy* (Kętrzyński 1882: 498), 1882 *Juchy Stare* al. *Jucha* (SG III 618, 619) i drugim od niem. *Mühlenfliess*. Nazwa niem. *Fliessdorfer Mühlenbach* z pierwszym członem przymiotnikowym od nowej niem. nazwy wsi *Fliessdorf* nadanej w 1938 r. za *Alt Jucha*, por.: *Stare Juchy* al. *Stara Jucha* – niem. *Alt Flissdorf* (1938), *Alt Jucha* (Leyding 1947: 122) i drugim od niem. *Mühlenbach*. Niem. wyraz *Mühlenbach* jest zrostem z niem. *Mühle* i niem. *Bach* ‘struga’.

Młyńska Struga, strumyk łączący jezioro Sunowo z Jez. Ełkim, prawy dopływ rzeki Ełk, powiat Ełk: 1928 lud. *Młyńska Struga*, ok. 1940 *Sanowofliess* (Leyding 1959: 33) – nazwa *Młyńska Struga*, jak wyżej. Nazwa niem. *Sanowofliess* z pierwszym członem od nazwy jeziora *Sunowo*, ok. 167,3 ha: 1881 *Sunowo* (Kętrzyński 1882: 451), 1923 *Sunowo See* (TK 25/2199), 1938 *Sonnau See* (Leyding 1959: 34) i drugim niem. *Fliess* ‘rzeczka’ (Biolik 2005: 125).

Młyńska Struga, strumyk, prawy dopływ rzeki Pasłęki, powiat Braniewo: 1322 *Ruberc*, 1323 *Rubirge* (Gerullis 144); 1576 *Bach fl.* (Hennenberg 3); 1629 *Bach fl.* (Hennenberg 2); 1926 *Beek Bach*, ok. 1940 *Wusener Bach*, *Beek Bach* (Leyding 1959: 71); 1944 *Krickhauser Beek* (TK 25/1886); 1959 *Młyńska Struga* (Leyding 1959: 71) – nazwa polska *Młyńska Struga*, jak wyżej. Nazwa niem. *Wusener Bach*, por. nazwę wsi *Wusen*, dziś *Osetnik*, nazwa niem. *Krickhauser Beek*, por. niem. nazwę wsi *Krickhausen*, dziś *Krzykały* (Biolik 1989: 31–32).

Młyńska Struga, strumyk, płynie z jeziora Kiepunka do jeziora Kalwa obok Pasymia, powiat Szczytno: 1924 lud. *Młyńska Struga*, ok. 1940 *Passenheimer Mühlenfliess*, 1959 *Młyńska Struga* (Leyding 1959: 345) – nazwa *Młyńska Struga*, jak wyżej. Nazwa niem. *Passenheimer Mühlenfliess* to zestawienie z pierwszym członem przymiotnikowym od niem. nazwy miejscowości *Passenheim*, dziś *Pasym* (Rospond 1951: 646) i drugim od niem. *Mühlenfliess*, jak wyżej.

Młyńska Struga, wysuszona odnoga Gryźliny, źródło na południowy wschód od młyna Lichotki, powiat Ostróda: 1837 *Mühlengraben* (WAPO RO), 1965 *Młyńska Struga* (HydW 231) – nazwa polska to zestawienie z pierwszym członem od przym. *młyński* i drugim od rzeczownika *struga*. Nazwa niem. *Mühlengraben*, por. niem. *Mühle* ‘młyn’ i *Graben* ‘rów, struga’.

Młyńska Struga, strumyk, prawy dopływ rzeki Osy, płynie obok wsi Piotrowice, gmina Susz: 1927, 1939 *Mühlenfliess*, 1931 *Młyńska Struga* (Leyding 1959: 323) – nazwa *Młyńska Struga* (jak wyżej). Nazwa polska jest odpowiednikiem nazwy niemieckiej *Mühlenfliess*, zob. wyżej.

Młyński Kanał, kanał łączy rzekę Węgorapę z jez. Możdżany, przy Węgorzewie, powiat Węgorzewo: 1928 *Mühlengraben*, 1946 *Młyński Kanał* (Leyding 1959: 373) – nazwa w formie zestawienia z pierwszym członem od przymiotnika *młyński* i drugim od rzeczownika *kanał*. Nazwa niem. jak wyżej.

Młyński Potok, dopływ jeziora Ponary, powiat Morąg: 1979 *Młyński Potok* (Biolik 1989: 32) – zestawienie słowotwórcze z pierwszym członem od przym. *młyński* i drugim od rzecz. *potok*.

Młyński Rów, strumyk, dopływ jez. Družno od strony wschodniej, powiat Pasłęk: 1924 *Gr. Mühlen Gr.* (TK. 100/KE); 1926, 1939 *Grosser Mühlen Graben*, 1947 lud. *Młyński Rów*, 1959 *Woli Rów* (Leyding 1959: 260) – nazwa polska *Młyński Rów* to zestawienie z pierwszym członem od przymiotnika *młyński* i drugim od rzeczownika *rów*. Nazwa niemiecka *Grosser Mühlen Graben* to zestawienie trójczłonowe, człon pierwszy od niem. *groß* ‘duży’, drugi od niem. *Mühle* ‘młyn’ i trzeci od niem. *Graben* ‘rów’. W nazwie *Woli Rów*, człon pierwszy od przymiotnika *woli*, ten od *wól*.

Młyński Rów, strumyk, lewy dopływ rzeki Liwy, na południe od jez. Gaud, gmina Susz: 1926, 1939 *Mühlen Graben*, 1931 *Myński Rów* (Leyding 1959: 323) – nazwa *Młyński Rów* jest dokładnym odpowiednikiem nazwy niem. *Mühlen Graben*.

Młyński Rów, strumyk, łączy Jez. Dybowskie ze strumykiem Różynką, powiat Pisz: 1928 *Młyński Rów*, ok. 1940 *Mühlen Graben* (Leyding 1959: 285) – nazwa polska i niemiecka, zob. wyżej.

Mühlen Bach, struga, dopływ Zalewu Wiślanego, płynie przez Tolkmicko, powiat Braniewo: 1924 *Mühlen Bach* (TK 100/KE); 1927 *Mühlen Bach* (TK 100/14) – nazwa od niem. *Mühle* ‘młyn’ i *Bach* ‘struga’.

Mühlen Bach, dopływ Zalewu Wiślanego, na zach. od Tolkmicka, powiat Braniewo: 1924 *Mühlen Bach* (TK 100/KE); 1927 *Mühlen Bach* (TK 100/14) – nazwa jak wyżej.

Mühlen Fliess, dziś Dobownica, strumyk, łączy jez. Poblędzie z Jeziorem Dobowskim, powiat Gołdap: 1928, 1940 *Mühlen Fliess* (Leyding 1959: 45) – nazwa niem. jak wyżej. Nazwa polska *Dobownica* lub *Dobowska Struga* została utworzona od nazwy *Dobowskie Jezioro* i wsi *Dobowo* (Biolik 1987: 49–50), nazwa niem. *Mühlen Fliess* od niem. *Mühle* ‘młyn’ i niem. *Fliess* ‘rzeka, struga’.

Mühlen Fliess, dziś Suńka, strumyk, lewy dopływ rzeki Łyny, wypływa z jez. Suni, powiat Lidzbark Warmiński: 1318 *in aqua que Suna pruthenicali vocabulo dicitur* (CDW I: 318, nr 185), 1336 *in Riuo Süne* (CDW I: 458, nr 275), 1576 *Kastenflis* Hennenberg 1, 1595 *Kastenflies* Hennenberg 3, 1629 *Kastenflies* Hennenberg 2, 1899 *Zaunfliess* 1926, 1928, 1939 *Mühlen Fliess*, 1959 *Suńka* (Leyding 1959: 127) – nazwa niem. *Mühlen Fliess* jak wyżej. Nazwa *Suńka* z suf. *-ka* od nazwy jeziora *Sunia*. Obie nazwy jeziora i strumienia są staropruskie (Gerullis 176, Biolik 1987, s. 219–220).

Mühlen Fliess, dziś Wilkaska Struga, strumyk, dopływ Górnego Potoku, płynie obok wsi Wilkasy, powiat Gołdap: 1921, 1940 *Mühlen Fliess* (Leyding 1959: 45) – nazwa niem. jak wyżej. Nazwa polska *Wilkaska Struga* z pierwszym członem przymiotnikowym od nazwy wsi *Wilkasy* i drugim od rzeczownika *struga* (Biolik 2005: 205).

Mühlen Graben dziś Pakoszanka, strumyk, lewy dopływ strumyka Wąlszy, źródło przy wsi Pakosze, powiat Braniewo: ok. 1940 *Mühlen Graben*, 1959 *Pakoszanka* (Leyding 1959: 76) – nazwa niem. *Mühlengraben*, por. niem. *Mühle* ‘młyn’ i *Graben* ‘rów, struga’.

Mühlen Graben, dziś Jagora, strumyk, prawy dopływ rzeki Pasłęki, płynie przez wieś Konradowo, powiat Lidzbark Warmiński: 1312 *Jagoris*, ok. 1940 *Mühlen Graben*, 1959 *Jagora* (Leyding 1959: 127) – nazwa niem. jak wyżej. Nazwa *Jagora* jest adaptacją nazwy staropruskiej **Jagoris* (Biolik 1989: 18).

Mühlen Graben, dziś Trumpina, strumyk, dopływ jez. Ewing przy Zalewie, powiat Morąg: 1320 *Trumpin*, 1926, 1939 *Mühlen Graben*, *Fischgraben*, 1947 *Krótko*, 1959 *Trumpina* (Leyding 1959: 146) – nazwa niem., por. wyżej. Nazwa *Trumpina* jest polską adaptacją nazwy staropruskiej z suf. *-ina*, por. str. *trumpis* ‘krótki’ (TAS 450).

Mühlenfliess lub Drawingfliess dziś Bajdycka Młynówka, strumyk, prawy dopływ Pisy, prawego dopływu Łyny, przepływa przez wsie: Bajdyty, Różyna i Drawa, powiat Bartoszyce: 1899 *Rosenorter Mühlenfliess* (Leyding 1959: 68); 1918 *Drawingfliess* (TK 25/553); 1928, 1939 *Mühlenfliess* (Leyding 1959: 68); 1951 *Bajdycka Młynówka, Mühlenfliess* (Rospond 1951: 3); 1959 *Bajdycka Młynówka* (Leyding 1959: 68); 1964 *Drawing* (Mp. 25) – nazwa niem. por. wyżej. Nazwa *Bajdycka Młynówka* jest zestawieniem z przym. od nazwy wsi *Bajdyty* i rzecz. *młynówka*. Nazwa niem. *Rosenorter Mühlenfliess* została utworzona z przym. od niem. nazwy wsi *Rosenort* i członu *Mühlenfliess*. Nazwa *Drawingfliess*, por. wieś *Drawa*, niem. *Gross Sonnenburg* (Biolik 1996: 19). Nazwa *Drawing* i niem. *Drawingfliess* to adaptacje nazwy staropruskiej, kontynuującej pie. rdzeń **dreu-/ *dru-* ‘biec, śpieszyć się’ tu w znaczeniu wskazującym na szybki nurt rzeki.

Mühlenfliess, dziś Głomieńska Struga, strumyk, lewy dopływ rzeki Łyny, zaczynający się w okolicy wsi Głomno, powiat Bartoszyce: 1928 *Mühlenfliess* (TK 25/1690); 1939 *Mühlenfliess*, 1959 *Głomieńska Struga* (Leyding 1959: 68) – nazwa niem. jak wyżej. Nazwa polska *Głomieńska Struga* została utworzona od nazwy wsi *Głomno*, niem. *Glommen*, por. 1423 *Glumen* (Gerullis 43), 1785 *Glommen* (Goldbeck II 65) (Biolik 1996: 63–64).

Mühlenfliess, dziś Kirsna, dopływ strumyka Schwarzes Fliess, prawego dopływu Łyny, powiat Lidzbark Warmiński: 1928, 1939 *Mühlenfliess, Kirsna* (Leyding 1959: 127) – nazwa niem. *Mühlenfliess*, jak wyżej. Nazwa *Kirsna* kontynuuje nazwę staropruską, por. stpr. *kirsnan* ‘czarny’ jej kalką jest nazwa niem. *Schwarzes Fliess* (Biolik 1987: 103).

Mühlenfliess, pol. Ławka, strumyk, płynie z Luterskiego Jeziora do jez. Ławki, przy wsi Żardeniki, gmina Reszel: 1321 *et in fluuio dicto Laukappe* (CDW I: 259, nr 209), ok. 1940 *Mühlenfliess*, 1959 *Ławka* (Leyding 1959: 307) – nazwa niem. *Mühlenfliess*, jak wyżej. Strumień nosił pierwotnie nazwę staropruską **Lauk-ape*, zapisaną w XIV w., por. stpr. *lauks* ‘pole’ i *ape* ‘struga, rzeczka’, której fonetyczną adaptacją jest nazwa współczesna *Ławka* (Biolik 1996: 112–113).

Mühlenfliess, strumyk, prawy dopływ rzeczki Dzierzgoń, przepływa przez Stare Dolno, powiat Pasłęk: 1926 *Mühlenfliess* (TK 100/28E) – nazwa niem. jak wyżej.

Mühlenfliess, pol. Wieprzek, strumyk, górny bieg strumyka Wieprzy, górnego biegu rzeki Baudy, Pasłęk: ok. 1790 *Mühlen Fliess* (Srt X), 1925 *Mühlenfliess* (TK 25/469), 1926, 1939 *Mühlenfliess*, 1959 *Nowica, Wieprzek* (Leyding 1959: 263) – nazwa niem. jak wyżej. Nazwę polską *Wieprzek* utworzono za pomocą sufiksu *-ek* od nazwy strumyka *Wieprza*, por. pol. *wieprzek* od *wieprz*.

Mühlenfliess, potem Wrzesinka, strumyk, prawy dopływ rzeki Giłwy, płynie przy wsi Wrzesina, powiat Olsztyn: 1925 lud. *Trojańska Struga*, ok. 1940 *Mühlenfliess*, 1959 *Wrzesinka* (Leyding 1959: 215) – nazwa niem. jak wyżej. Współczesna nazwa polska *Wrzesinka* jest derywowana za pomocą suf. *-ka* od nazwy wsi *Wrzesina*. Nazwa *Trojańska Struga* została utworzona od nazwy młyna *Trojan*, niem. *Trojanmühle* (Rospond 1951: 337).

Mühlenfliess, dziś Lubomińska Struga, lewy dopływ Drwęcy Warmińskiej, powiat Lidzbark Warmiński i Braniewo: 1576 *Streck fl.* (Hennenberg 1); 1629 *Streck fl.* (Hennenberg 2); 1944 *Mühlenfliess* (TK 25/1887); 1951 *Lubomińska Struga* (Rospond 1951: 169); 1964 *Lubomińska Struga* (Mp. 25/Bran.8) – nazwa niem. jak wyżej. Nazwa polska *Lubomińska Struga* to przymiotnik od nazwy wsi *Lubomino* i rzeczownik *struga*.

Mühlen Kanal, prawy dopływ rzeki Wąskiej dopływu jeziora Drużno, na wschód od Pasłęka, powiat Pasłęk: 1924 *Mühlen Kan.* (TK 100/KE); 1926 *Mühlen-Kanal* (TK 100/28E) – nazwa niemiecka, zestawienie wyrazów *Mühle* i *Kanal* ‘kanał’.

Rafalker Mühlengraben, dziś Rafalska Struga, strumyk, łączy jez. Tajty i Niegocin, powiat Giżycko: 1928 lud. *Rafalska Struga*, ok. 1940 *Rafalker Mühlengraben* (Leyding 1959: 93) – nazwa niem. *Rafalker Mühlengraben* to zestawienie przymiotnika od nazwy osady *Rafalka*, niem. *Rafalken* (Rospond 1951: 267) i członu *Mühlengraben*, zob. wyżej.

Świątajńska Młynówka lub Młyńska Struga, strumyk, lewy dopływ Jemiołówki, dopływu rzeki Pasłęki, płynie w pobliżu Guzowego Młyna, powiat Ostróda: 1351 *das Swenteynen vlis* (PUB IV: 619, nr 687); 1898 *Mühlenfliess* (OK 91); 1923 *Mühlen Fliess*, 1930 lud. *Młyńska Struga*, 1939 *Mühlen Fliess*, 1959 *Świątajńska Młynówka* (Leyding 1959: 245); 1964 *Młynarka* (Mp. 25-Ostr.); 1983 *Młynarka* (PHP I 854) – nazwa *Świątajńska Młynówka*, por. przymiotnik od nazwy wsi *Świątajny*, por. też jez. *Świątajny* (Biolik 1989: 121) i rzeczownik *młynówka*. Nazwa *Młynarka* od rzeczownika *młynarka* ‘struga przy młynie’.

Walkmühlen Bach, dziś Jesionówka, strumyk, lewy dopływ strumyka Kir-sny, źródło koło wsi Jesionowo, powiat Lidzbark Warmiński: ok. 1940 *Walkmühlen Bach*, 1959 *Jesionówka* (Leyding 1959: 132) – nazwa niem. jest zestawieniem z przymiotnika od niem. nazwy osady *Walkmühle*, pol. *Folusz* (Rospond 1951: 737) i niem. *Bach* ‘struga’. Nazwę polską *Jesionówka* utworzono za pomocą sufiksu *-ka* od nazwy wsi *Jesionowo*, nadanej przez KUNM za niem. *Eschenau* (Rospond 1951: 109), por. niem. *Esche* ‘jesion’ i sufiks *-owo* (Biolik 1996: 81).

Wehrkirchener Mühlenfliess, dziś Żytkiejmska Struga, strumyk, prawy dopływ rzeki Szynkuny, wpływającej do Rominty w pobliżu wsi Żytkiejmy, powiat Gołdap: 1928 *Szittkehmer Fluss*, 1938, 1940 *Wehrkirchener Mühlenfliess* (Leyding 1959: 47); 1964 *Żytkiejmska Struga* (Mp. 25) – nazwa niem. *Wehrkir-*

chener Mühlenfliess to zestawienie z przymiotnika od niem. nazwy wsi *Wehrkirchen*, nadanej w 1938 wsi *Schittkehmen*, dziś *Żytkiejmy* (Rospond 1951: 392), por. 1795 *Schittkehmen* (Goldbeck III: 212), ok. 1790 *Schittkömen* (Srt XII) i drugim członem od niem. *Mühlenfliess* (Biolik 1987: 264).

5. Wnioski

Polskie i niemieckie nazwy małych cieków wodnych, związane genetycznie z polskim wyrazem *młyn*, niem. *Mühle*, wskazują na rozwój gospodarczy dawnej prowincji pruskiej, świadczą o ingerencji człowieka w układ hydrograficzny i zmiany krajobrazowe wsi. Budowa młynów, wykorzystujących siłę spiętrzonej wody, była związana z ingerencją w naturalne środowisko, ale sprzyjała rozwojowi gospodarczemu kraju. Budowane młyny, ważne z gospodarczego punktu widzenia, sprzyjały zmianom nazewniczym. Nowe nazwy motywowane nowymi obiektami nadawano rzekom, strumieniom i rowom doprowadzającym wodę do stawów młyńskich i grobli. Z użycia wychodziły wcześniejsze nazwy wodne, niezwiązane z nowymi obiektami.

W artykule omówiono nazwy 46 obiektów, które były powiązane etymologicznie z polskim leksemem *młyn* lub niem. *Mühle*. Są to 24 nazwy polskie i 43 nazwy niemieckie. Większość z nich powstała w drugiej połowie XIX w. i pierwszych czterech dziesięcioleciach XX w.

Do grupy wyrazów pospolitych tworzących hydronimy związane z polskim wyrazem *młyn* należą na Warmii i Mazurach derywaty apelatywne, takie jak przymiotnik *młyński* i rzeczowniki *młynówka*, *młynarka*. Liczba polskich wyrazów pospolitych związanych z leksemem *młyn*, które wykorzystano na Warmii i Mazurach do nominacji obiektów hydronimicznych, jest uboga, a utworzone nazwy wodne są mało zróżnicowane. Aż 8 razy nadano nazwę: *Młyńska Struga*, 4 razy nazwę *Młyński Rów* i 3 razy nazwę *Młynówka*.

Nazwy niemieckie zawierające w swojej strukturze leksem *Mühle* to typowe nazwy komponowane: *Mühlenfliess* – *Mühlen Fliess*, *Mühlenbach* – *Mühlen Bach*, *Mühlengraben* – *Mühlen Graben* i *Mühlen Kanal*, w których człon *Mühle* rozszerzano wyrazami: *Fliess*, *Bach*, *Graben*, *Kanal*. Wśród nich 15 obiektów nosiło nazwę: *Mühlenfliess* / *Mühlen Fliess*, 8 obiektów: *Mühlengraben* / / *Mühlen Graben* i 2 obiekty wodne: *Mühlenbach* / *Mühlen Bach*. Polskie i niemieckie nazwy wodne na tym terenie dodatkowo rozszerzano, dodając określenia lokalizujące, związane z nazwami wsi leżących w pobliżu cieków wodnych lub młynów zbudowanych nad ich brzegami.

Przedstawione w artykule hydronimy pokazują, gdzie na tym terenie były budowane młyny wodne oraz dowodzą, że budowa nowych obiektów prowadziła do zmian nazewniczych. Nazwy te pozostają świadectwem języka i kultury dawnych mieszkańców tych ziem.

Wykaz skrótów źródeł i literatury

- Barkowski 1928 – O. Barkowski: *Die Besiedlung des Hauptamtes Insterburg 1525–1603*. „Prus-sia” 1928. Bd. 28, s. 159–245.
- Benecke – B. Benecke: *Fische, Fischerei und Fischzucht in Ost- und Westpreußen*. Königsberg 1880.
- Biolik 1987 – M. Biolik: *Hydronimia dorzecza Pregoly z terenu Polski*. Olsztyn 1987.
- Biolik 1989 – M. Biolik: *Zuflüsse zur Ostsee zwischen unterer Weichsel und Pregel (Nazwy wodne dopływów Bałtyku między dolną Wisłą a Pregolą)*. Hydronymia Europaea. Hrsg. von W. P. Schmid. Lf. 5. Stuttgart 1989.
- Biolik 1996 – M. Biolik: *Die Namen der fließenden Gewässer im Flußgebiet des Pregel (Nazwy wód płynących dorzecza Pregoly)*. Hydronymia Europaea. Hrsg. von W. P. Schmid. Lf. 11. Stuttgart 1996.
- Biolik 1999 – M. Biolik: *Elementy obce w wybranych nazwach miejscowych Warmii i Mazur. [W:] Nazewnictwo pogranicza Polski*. Pod red. A. Belchnerowskiej i J. Ignatowicz-Skowrońskiej. Szczecin 1999, s. 107–117.
- Biolik 2005 – M. Biolik: *Gewässernamen im Flussgebiet der Narew von der Quelle bis zur Einmündung der Biebrza (Tl I: Die fließenden Gewässer. Nazwy wodne dorzecza Narwi od źródeł do ujścia Biebrzy (Cz. I: Nazwy wód płynących)*. Hydronymia Europaea. Hrsg. W. P. Schmid. Stuttgart 2005.
- CDW – *Codex diplomaticus Warmiensis*. Hrsg. C.P. Woelky, J.M. Saage u.a. Bd. 1–4. Mainz bzw. Braunsberg u. Leipzig 1860–1935.
- Gerullis – G. Gerullis: *Die altpreussischen Ortsnamen*. Berlin–Leipzig 1922.
- Goldbeck II – J.F. Goldbeck: *Volständige Topographie des Königreichs Preussen erster Theil, welcher die Topographie von Ost-Preussen enthält*. Hrsg. 1785 von J. Goldbeck. 2 Lf. Department Königsberg. Nachdruck Hamburg 1967.
- Goldbeck III – J.F. Goldbeck: *Volständige Topographie des Königreichs Preussen erster Theil, welcher die Topographie von Ost-Preussen enthält*. Hrsg. 1785 von J. Goldbeck. 3 Lf. Lita-uisches Department (Gumbinnen). Nachdruck Hamburg 1968.
- Hennenberg 1 – *Caspar Hennenberger's Grosse Landtafel von Preussen in 9 Blättern*. Königs-berg 1576.
- Hennenberg 2 – *Prussiae das ist des Landes zu Preussen...* Königsberg in Preussen 1629, 1: 368 600.
- Hennenberg 3 – *Erclerung Casp. Hennenberger. Erclerung der grossen Preussischen Landtaffel. Tl 2: Von den See'n, Strömen... Beigabe*. Königsberg 1595.
- HydW – *Hydronimia Wisły*. Pod red. P. Zwolińskiego. Wrocław 1965.
- Kętrzyński 1882 – W. Kętrzyński: *O ludności polskiej w Prusiech niegdyś Krzyżackich*. Lwów 1882.
- Leyding 1947 – G. Leyding-Mielecki: *Słownik nazw miejscowych okręgu mazurskiego. Cz. I*. Olsztyn 1947.
- Leyding 1959 – G. Leyding: *Słownik nazw miejscowych okręgu mazurskiego. Cz. 2: Nazwy fizjograficzne (zlokalizowane)*. Poznań 1959.
- Linde – S. B. Linde: *Słownik języka polskiego*. T. I–VI. Lwów 1854–1860.
- Mp. 25-Elb. – Mapa 1: 25 000. Powiat Elbląg. Zarząd Topograficzny Sztabu Generalnego. War-szawa 1963 (obrębówka).
- PHP I – *Podział hydrograficzny Polski*. Cz. 1. Warszawa 1983.
- PU – *Preussisches Urkundenbuch*. Bd. II. Hrsg. von M. Hein, E. Maschke. Königsberg 1932; Bd. III. Hrsg. von M. Hein, H. Koeppen. Aalen 1958–1961; Bd. IV. Hrsg. von H. Koeppen. Marburg 1960; Bd. V. Hrsg. von H. Koeppen. Marburg 1969.

- RLWrm. – Z. Guldon, J. Powierski: *Rewizja łanów warmińskich z 1615 roku*. „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1970, nr 2, s. 246–281.
- Rospond 1951 – S. Rospond: *Słownik nazw geograficznych Polski zachodniej i północnej*. Wrocław–Warszawa 1951.
- SG. – *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Pod red. F. Sulimierskiego i in. T. I–XV. Warszawa 1880–1902.
- SJP.Dor. – *Słownik języka polskiego*. Pod red. W. Doroszewskiego. T. I–XI. Warszawa 1958–1962.
- Srt. XVIII – Schrötter: *Karte von Ostpreussen nebst Preussisch Litauen und Westpreussen nebst der Netzedistrict*. Berlin 1803–1810 (mapa w skali 1 : 150 tys., sporządzona ok. 1790 r.).
- SRW – C. P. Woelky: *Scriptores Rerum Warmiensium*. Braunsberg 1889.
- SWil. – *Słownik języka polskiego*. Cz. I: A–O. Wilno 1861; Cz. II: P–Ż. Wilno 1861.
- TAS – R. Trautmann: *Die altpreussischen Sprachdenkmäler*. Göttingen 1910.
- TK 100/28E – Elbing-Wormditt-Christburg-Mohrungen. Einheitsblatt 28. Berlin 1926.
- TK 100/KE – Kreis Elbing. Hrsg. v. Reichsamt für Landesaufnahme. Berlin 1924.
- TK Olecko – *Kreis Oletzko*. Bearbeitet in Geographischen Institut Paul Baron. Liegnitz i/Schl., 1 : 100 000, 1914.
- TK 25/2199 – Topographische Karten (Meßtischblätter) im Maßstab 1 : 25 000. Hrsg. in der 2 Hälfte des 19. Jh. und im 20. Jh. bis 1944.
- Trautmann 1974 – R. Trautmann: *Die altpreussischen Personennamen*. Göttingen 1925.
- Wald – S. G. Wald: *Topographische Uebersicht der Verwaltungs Bezirgs der Königlichen Preussischen Regierung zu Königsberg in Preussen*. Königsberg 1820.
- WAPO RO – Archiwum Państwowe w Olsztynie. Rejencja olsztyńska. Sygnatury: I 5388, 5234, 5308, 4938, 5909, 5389.

Summary

This work elaborates on the names of 46 objects, etymologically connected with the Polish lexeme *młyn* (mill) and German *Mühle*. Those include 24 Polish names and 43 German names. Most of them were created in the second half of the 19th century and in the first four decades of the 20th century. The water names which are etymologically connected with the Polish name mill are less differentiated. 8 names were repeated: *Młyńska Struga*, 4 times – *Młyński Rów*, 3 times *Młynówka*. German names that include the lexeme *Mühle* are typically composed *-Mühlenfliess – Mühlen Fliess, Mühlenbach – Mühlen Bach, Mühlengraben – Mühlen Graben* and *Mühlen Kanal*, in which the part *Mühle* was enlarged by names: *Fliess, Bach, Graben, Kanal*. Among them 15 objects had the name: *Mühlenfliess / Mühlen Fliess*, 8 objects: *Mühlengraben / Mühlen Graben* and 2 objects: *Mühlenbach / Mühlen Bach*. Polish and German names in the territory were also enlarged by names of localities for example the name of the village situated nearby the water stream or the mill built upon its bank.